

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Oszttályozás

Tárgy

665.7

Hely

Szerző

Cím Bpest világitása préselt-gázzal.

Idő

"1910"

Forrás:

Pesti hírlap.

Személy

Bp.

1910 XII/8

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Budapest világitása préseltgázzal.

A Préseltgáz Világítási Vállalat a főváros-hoz beadványt intézett s ebben azt a javaslatot tette, hogy a főváros főutvonainak világitására a préseltgáz használják. Berlin, London és Párizs utcáit, utait és tereit préselt gázzal világitatták s a villamos világitást csakis a már régebben így berendezéssel ellátott utvonalakon tartja fenn. A beadvány főbb részében így hangzik:

Fővárosunk, mely most váltja meg a gázgyárakat s mintegy 40 millió koronáért új telepet is létesít, indokolatlan mulasztást követne el, ha az egyenletesebb s intenzívebb — és amellelt lényegesen olcsóbb — préseltgáz helyett, amelyhez 6 maga produkálja a gázt, nagyobb körútjait villamossal akarná világitani s ezzel mintegy előkészítené azon kényszerhelyzetet, hogy idővel a villamos telepeket kelljen megváltania. A préselt gázzal való világitásnál a régi alacsony, mintegy 5 méter magas lámpákkal szemben joggal támasztott kifogás, hogy a házsorok felső részét nem világitják meg, az újabb elrendezéseknél már nem állja meg a helyét. Ujabbban ugyanis az egész utvonat imponansabb kivilágitására a nagy, 2000—3000 gyertyafényű lámpákat 6 és fél méter magasságban helyezik el és pedig vetítő ernyők nélkül, úgy, hogy ezek a fény egy részét a házak felső részének világitására fordítják. E lámpák között helyeztetnek el azután a kis 350, gyertyafényű, mintegy 4 és fél méter magasságban világitó lámpák ernyőkkel, úgy, hogy az utcatest két oldalán egymással szemben állanak egy kisebb fényerősségű alacsony és egy nagyobb fényerősségű magas lámpa. Ezzel a házsorok felső világitása mellett az utcatestnek egyenletes és fényes a kivilágitása, amelyet villamos ivlámpákkal csak úgy érhetnek el, ha a villamos kandeláberben egyttal invert gázlámpákat is alkalmaznak, ami tagadhatatlanul rikkító szegénységi bizonyítványa az ivlámpáknak.

Mielőtt ajánlatunkra rátérnénk, meg kell jegeznünk, hogy számításainkat azon az alapon készítettük, hogy a berendezést 20 év múlva teljesen

díjtalanul bocsátanók a főváros tulajdonába, a szükséges gázt pedig köbméterenkint 10 fillérrel (ami mellett a gázgyár 30 százalékos nyert) fizetnők. Azokon az utvonalakon, amelyeken a préseltgázlámpákat bevezetnők, más gázlámpákra szükség egyáltalán nem volna.

Mint világitási objektumot, fölvevők a tanács által tervbe vett külső (a Margit-hidtól a Boráros-térig) és a belső (Nyugoti pályaudvartól a Ferenc József-hidig) körutakat és az azokat összekötő utcacskéket. E szerint az összehasonlításra, szemben áll egymással egyrésztől 500 ivlámpa, kapcsolatosan 1800 darab közönséges, kb. 80 HK. Hefner-gyertyafényerejű utcai Auer-gázlámpával, másrésztől 500 darab 2000 gyertyafényerejű magas és 600 darab 350 gyertyafényerejű alacsonyabb préseltgáz-lámpa.

Az ivlámpák beszerzési költsége darabonkint 1800 korona, üzemük este 11 óráig, vagyis évenkint 1700 égési órára darabonkint és évenkint 302 korona, az Auer utcai-lámpák beszerzési költsége darabonkint 70 korona, üzemük a gáz köbméterét 10 fillérbe, a lámpák kezelését a fogyasztott gázhoz arányítva, 5 fillérbe, 1000 darab izzótestet pedig lámpánkint és évenkint 3 korona 60 fillérbe számítva és fölveve a mai állapotot, amidőn csak a lámpák fele ég évenkint 3780 órán át, másik fele pedig csak 1700 órán át, ugyszintén azt véve ala-

pul, hogy 20 év múlva ezen berendezés is díjtalanul maradjon a város birtokában, tehát a belefektetett tőke addig megtérüljön, ami 5 százalékos tőkekamatnak és 5 százalékos törlesztésnek felel meg:

az 500 ivlámpa összes üzemköltsége évenkint 243.000 korona, lámpánkint 486 korona;
az 1800 közönséges Auer-gázlámpa évenkint 130.109 korona, lámpánkint 72 korona 22 fillér;
az egyttes világitás összes költsége évenkint 373.109 korona.

Ismételjük, hogy e kombinált világitásnál este 11 óráig az ivlámpákon kívül 1800 darab 80 HK. gyertyafényű Auerlámpa ég, míg este 11 óra után csak 900 darab világit, összesen 72.000 HK. fény-

erősséggel. Ezzel szemben a préseltgáz-világitásnál a szintén csak este 11 óráig világitó 2000 HK. magas lámpákat szintén számításon kívül hagyva, minden három darab közönséges Auer-lámpát helyettesít 1 darab 350 HK. préseltgáz-lámpa s így egész éjjelen át $600 \times 350 = 210.000$ HK. világitását tervezük, tehát a maival szemben 11 óra után majdnem háromszoros fényerősséggel világitatnának az utcák, ami fővárosunk ismert éjjeli forgalmát tekintve, nem csekély jelentőségű.

A préseltgázzal való világitást a fenti kiterjedésben és fényerősségben a következő árakon ajánljuk:

500 db 2000 HK. lámpa	204.800 K	409 K	60 f
600 „ 350 „ „	121.200 „	202 „	— „
Összes költség évenkint 326.000 korona.			

Ajánlatunknál föltételeztük, hogy telepünket a városház valamelyik földszintes épületének két szobájában vagy pincehelyiségében állíthatjuk fel s onnan indulnak ki csőhálózataink. A berendezésnél kitűnő és díszes Mannesmann csőkandeláberék, a legjobbaknak ismert Graetzin-lámpák, szabadalmunkat képező hengeres kompresszorok, szóval a legszolidabb szerkezetek vétettek föl. A 350 HK. lámpáink részére alsó rész gyanánt 70 koronájával átvennők a főváros utcai gázlámpáit, ha máshol azokat nem használhatja.

Ajánlatainknál tehát, eltekintve az egyenletesebb és nagyobb világitástól, amelyet nyujtánánk, a főváros évenkint 47.109 koronát takaríthatna meg s emellelt évenkint kb. 150.000 koronára rugó gáz eladásából gázgyárainak rentabilitását emelné. Miután a préselt gáz fogyasztása a mai gázfogyasztást természetesen felülmulja, a tervezett utvonalakokat csak fokozatosan, amely mérvben azt a gázprodukcó elbirja, három-négy év alatt kellene a préseltgáz-hálózatba bevonni. Azonban fenti előnyös kalkuláció csak úgy állhat meg, ha a jelzett időn belül az egész tervezet tényleg igénybe is vétetik.

Ha a főváros maga kívánná az egész berendezést üzembe venni, úgy a teljesen fölszerelt fenti

berendezést üzemképes állapotban 580.000 koronáért szállítanók. Ezzel szemben a közönséges utcai lámpákkal kombinált villamos berendezés 1.026.000 koronába kerül.

Ugy hisszük, az előadottak megérdemlik az alapos megfontolást s bizunk a tekintetes tanács bölcsességében, hogy nem fog saját üzemének rovására a főváros fényes és ökonomikus világitásának lehetőségétől elzárkózni.